

Strategisk planering för en mer hållbar framtid – hur blir vi mer operativa?

Åsa Dahlin, arkitekt SAR/MSA

Uppsala kommun, strategisk planering, stadsbyggnadsförvaltningen

23 september 2022 i Örebro

Vårt gemensamma uppdrag - från ord till handling

I Uppsala har vi många utmaningar i samhällsbyggandet, bland annat...

- Bostäder och samhällsservice som möter behoven, i staden och på landsbygderna
- Medborgardeltaktighet
- Möta näringslivets behov och utveckla samverkan med universiteten
- Öka den sociala sammanhållningen och motverka segregationen
- Ta tillvara och utveckla natur- och kulturvärdena
- Värna vattnet och säkra tillgången till el
- Främja kulturliv och idrott i hela kommunen
- Utveckla samhällsskydd och beredskap
- Arkitektur och gestaltad livsmiljö med omsorg om människorna och planeten

Exempel: Klimatet och biologisk mångfald – behöver prioriteras högre

- Klimatförändringarna är ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation.
- Hållbara ekosystem och biologisk mångfald är grunden för vårt liv på jorden.

Uppsala kommun styr mot

- En fossilbränslefri välfärds kommun som bidrar med lösningar till global ekologisk återhämtning och välfärd.
- Klimatneutralt 2030 och klimatpositivt senast 2050

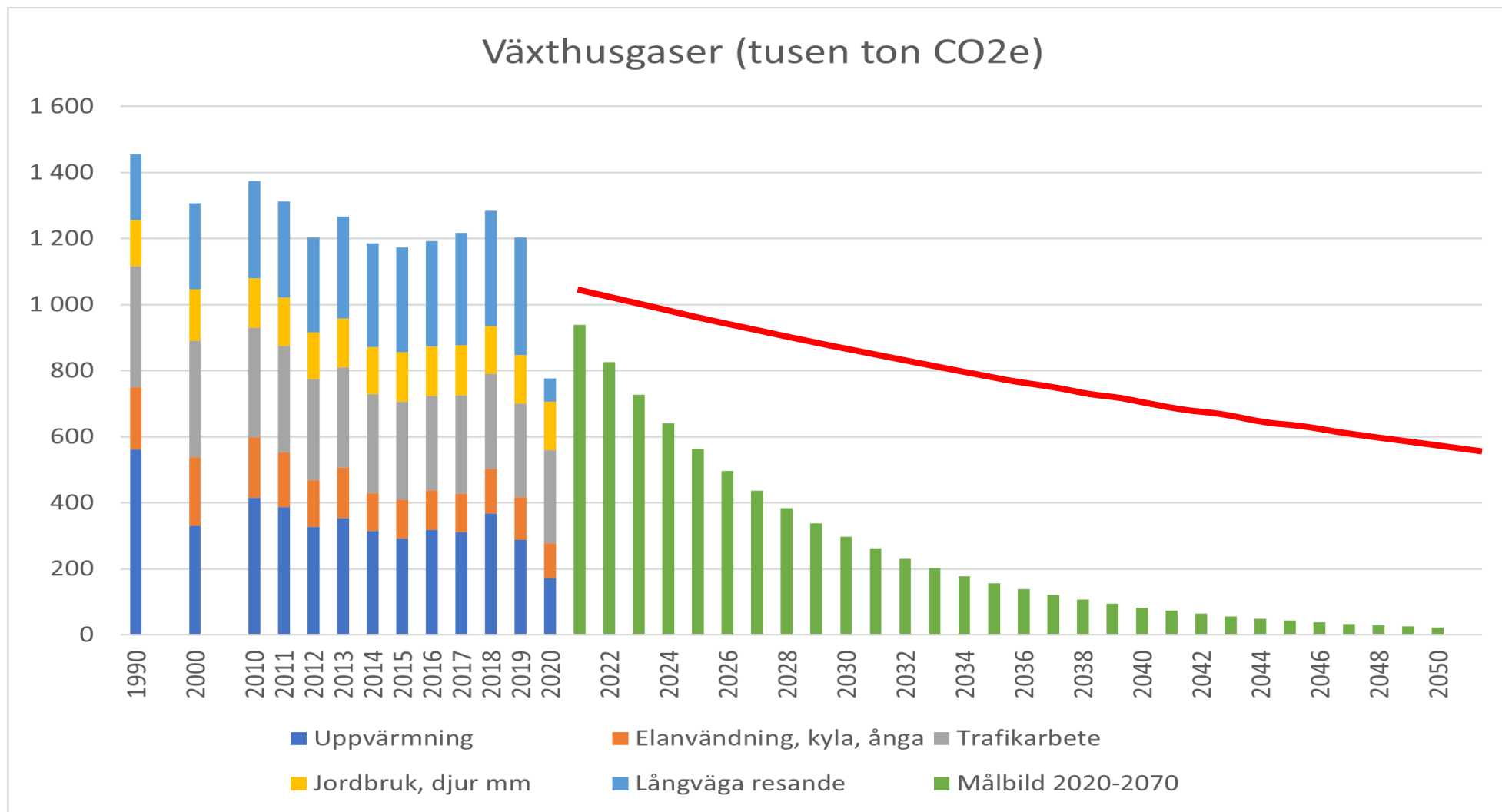

Vardagsverktyg behöver utvecklas, t ex för ekologisk kompensation

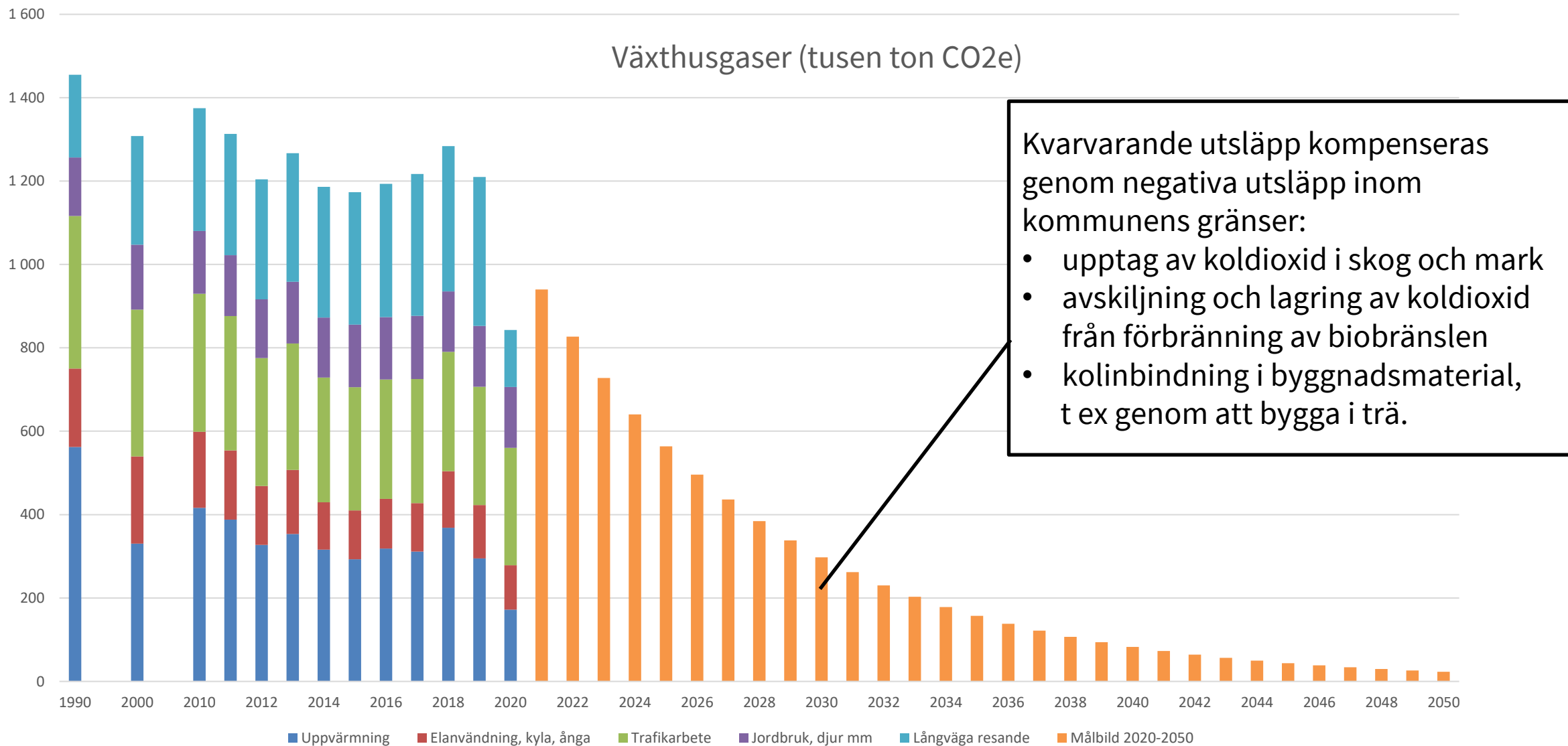
- Ger förutsättningar för ett naturpositivt Uppsala.
- Tillämpningen ska bidra till att nå politiskt uttalade mål för ett hållbart samhällsbyggande.
- Översiktsplanens delar om naturvärden samordnas med förslaget till riktlinje för ekologisk kompensation

Klimatomställningen - vi behöver öka takten

Klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050

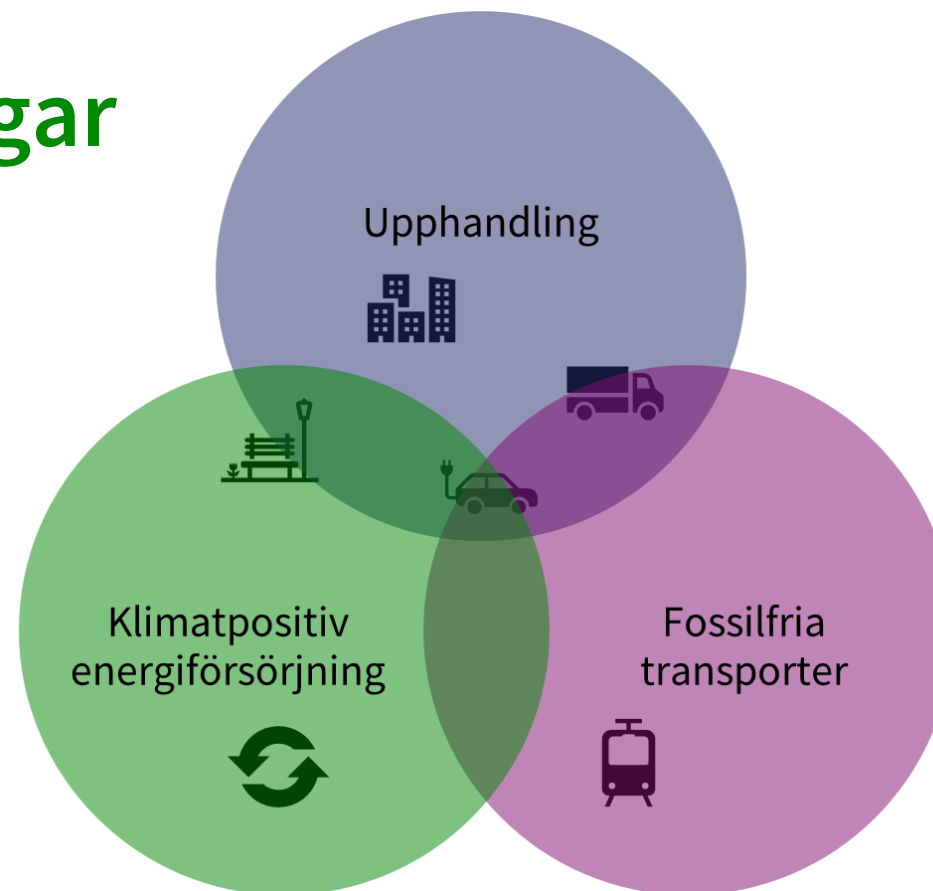

Tre prioriterade satsningar

Skärpta klimatkrav vid
upphandling och inköp

Snabb omställning till fossilfria
transporter

Säkerställ långsiktig omställning
till klimatpositiv energiförsörjning

Stadsutveckling i Ulleråker– här testas klimatberäkningar

- 6 000 bostäder och 12 600 nya Ulleråkersbor
- 2 grundskolor
- 58 avdelningar förskola
- 2 idrottsanläggningar
- Ca 50 000 kvm befintligt byggnadsbestånd
- Utbyggnadstid 2023-2035

Ändringar i planeringen, t ex...

- Undersöker mer hållbara material för allmän plats
- Sparar fler träd än i tidigare planer
- Sparar större delar av värdefulla naturmiljöer än i planprogrammet
- Sparar även fler byggnader
- Byggnader som rivs undersöks för användning till annat t ex fyllnadsmassor och återbruk

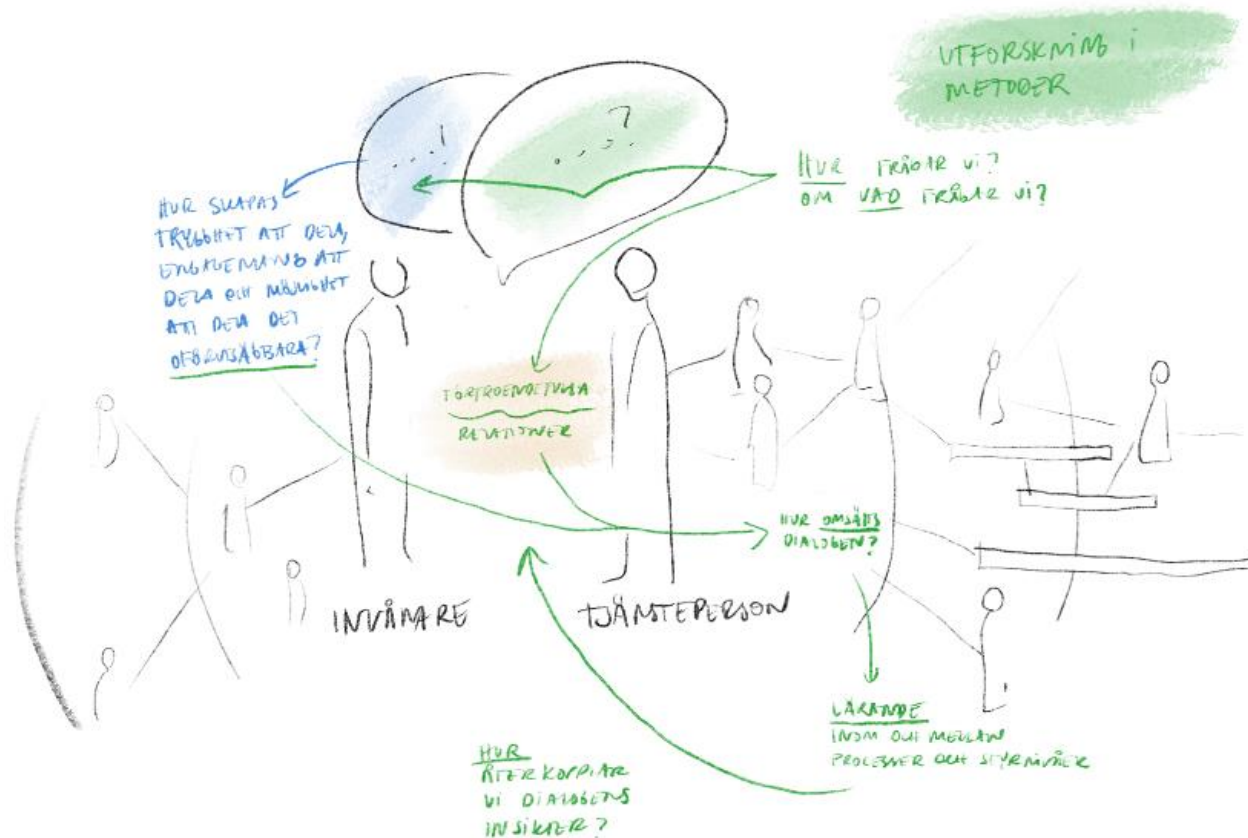
Påverkan på upphandling av entreprenaden, för att t ex

- Minska transport av massor från 30 km-10 km (17% minskning av CO₂)
- Ställa om till grön asfalt (7% minskning av CO₂)
- Använda förnybara bränslen i arbetsfordon (20-30% minskning av CO₂)
- Återanvända granitsten (1% minskning av CO₂)

Dialogprojekt med mobil mötesplats inom översiktsplaneringen: När framtiden kommer på besök

Hur kan vardagslivet förändras av klimatutmaningar och andra omvärldsfaktorer?

Exempel: Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Uppdrag till FoI för bättre underlag till ÖP om totalförsvarets behov

Robusta forskningssamarbeten i vardagen med Uppsala universitet:

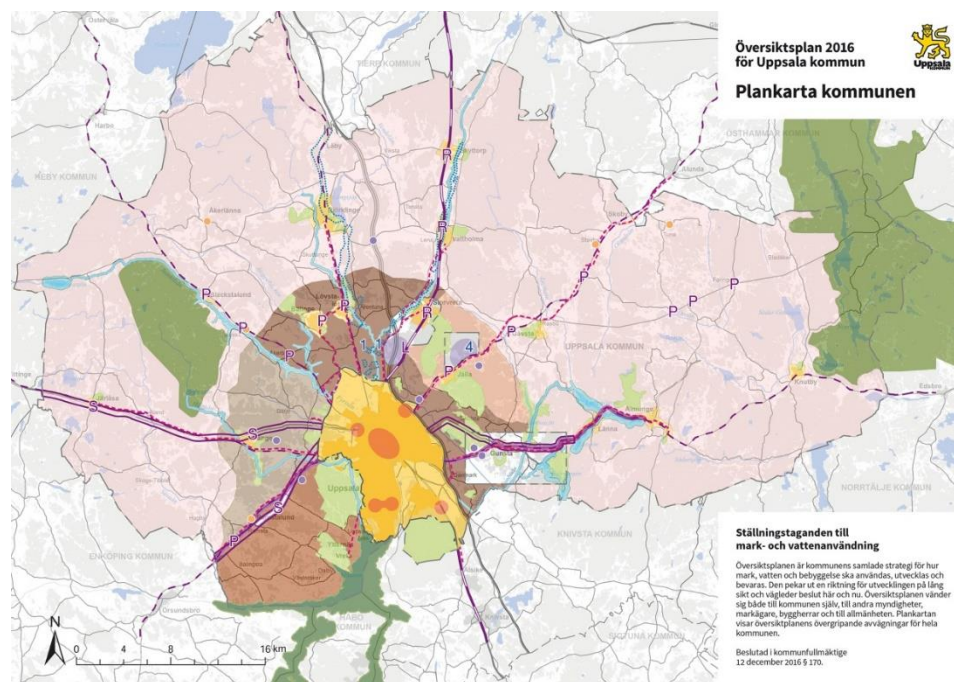
- Urban Lab, postdoktorer, FoU-projekt
- Direkt nytta för kommunens arbete med riktlinjer för bostadsförsörjning och arbetet med att motverka segregation

Revidering av översiktsplanen

Arbete pågår

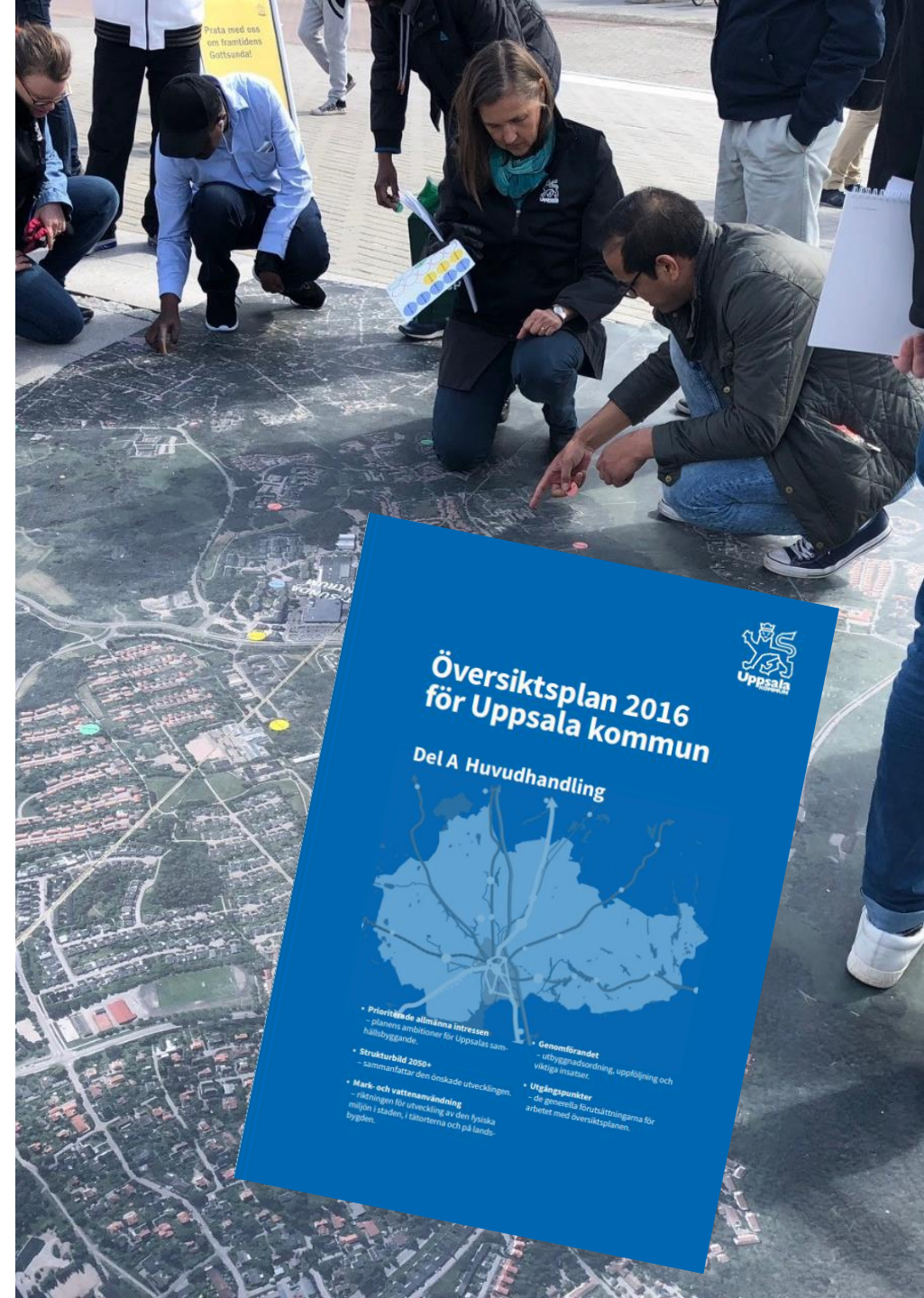
Revidering av Uppsalas översiktsplan för hållbar stads- och landsbygdsutveckling

- Ram att växa i till 2050+
- Synliggöra och konsekvensbedöma olika utvecklingsscenarier
- Förbättra vägledning för planer och beslut
- Stärka berättelsen och göra ÖP mer angelägen för fler
- Utveckla den kontinuerliga översiktsplanering för hållbarhet

Målbild 2050 ses över i dialog med politiken inför samrådet

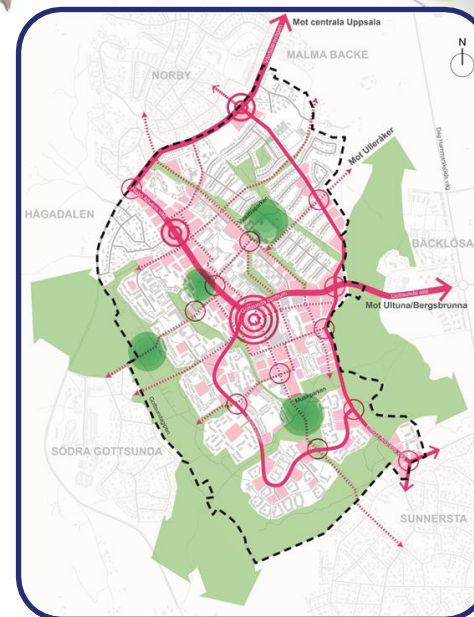
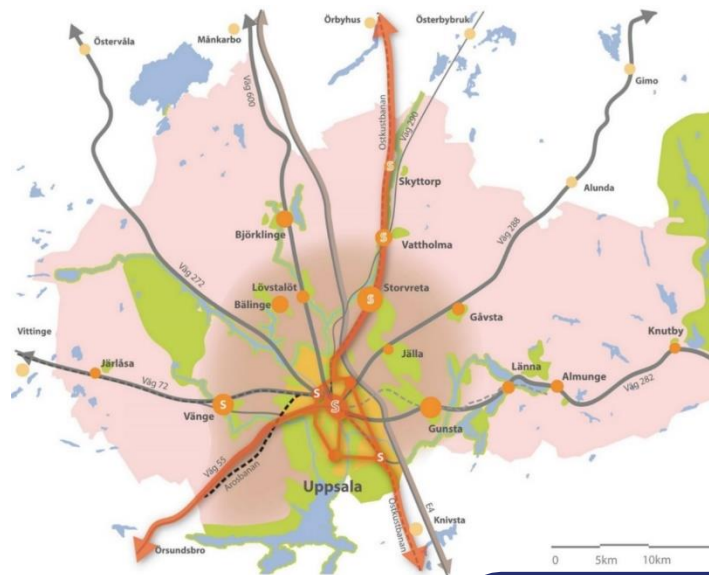
Drivande kraft för utveckling och innovationer
En kommun för alla – öppen och sammanhållen
Föregångare i ansvarsfull samhällsutveckling
Plats för de goda livet – nära till allt

Vässa översiktsplanen som verktyg för avvägning och prioritering

Geografiska inriktningar utvecklas

- Översiktsplanens olika geografiska utvecklingsinriktningar ses över, strukturbild 2050+
- Detaljeringsnivån ökas i staden och i tätorterna

Tre scenarier för samhällsutvecklingen

Urbant kunskapssamhälle

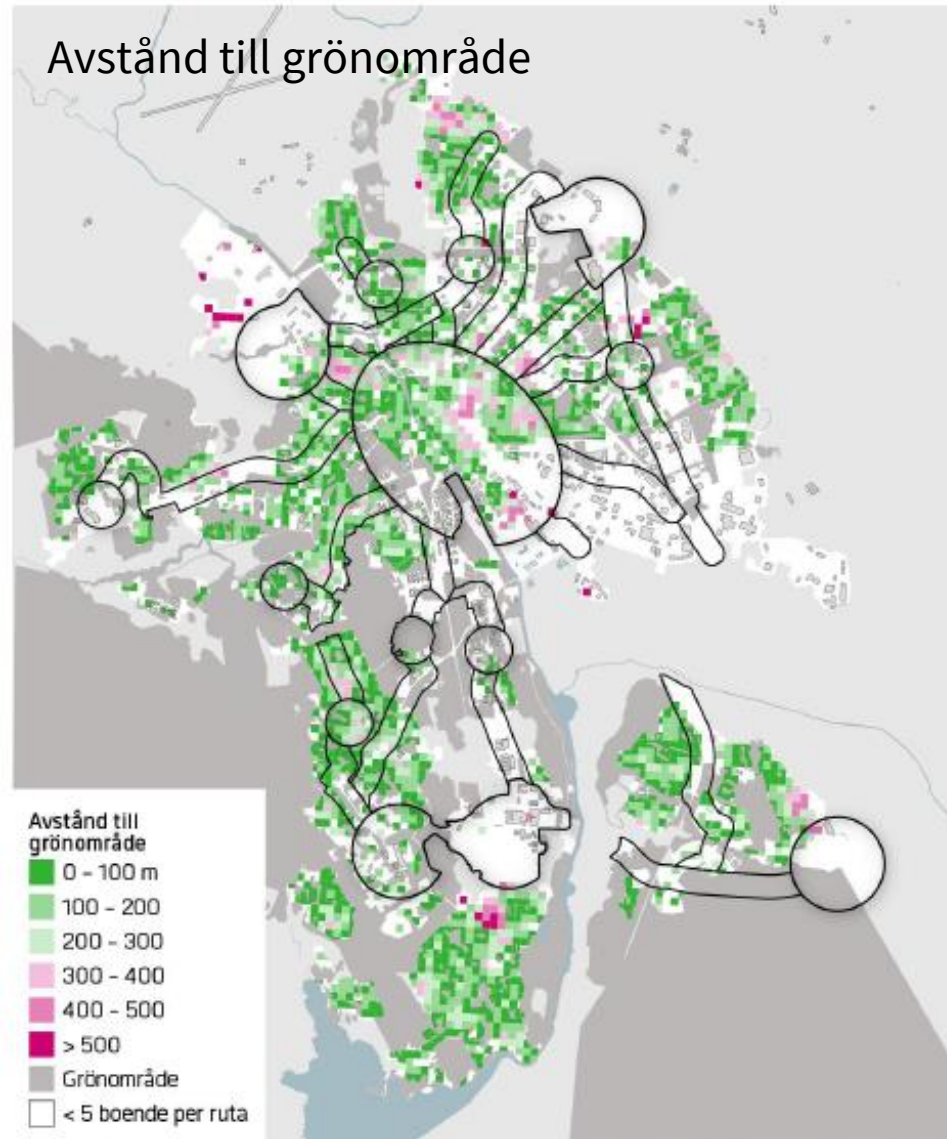
Cirkulärt industrisamhälle

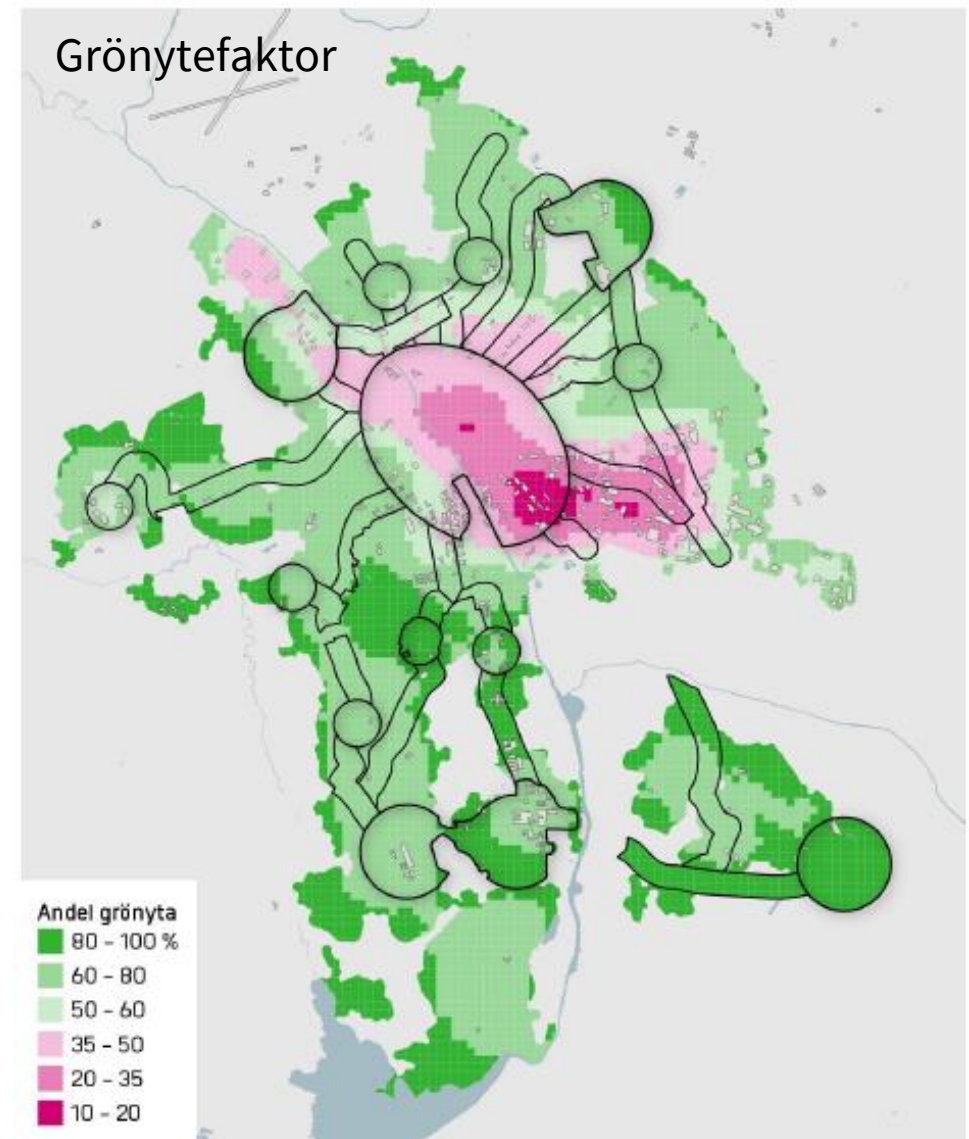
Hemmabaserat lokalsamhälle

Indikatorer för tillgång till grönska

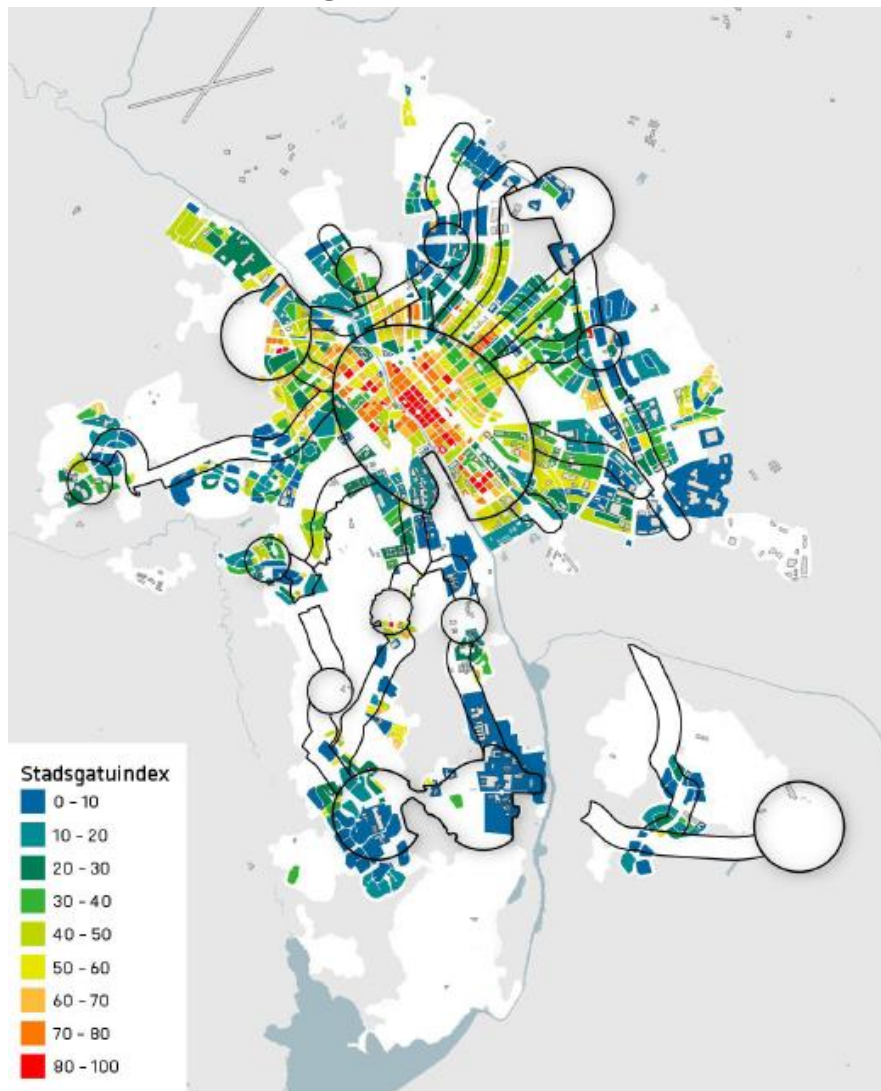
AVSTÅND TILL NÄRMASTE GRÖNOMRÅDE FRÅN 100-METERSRUTOR. AVSTÅNDET MÄTS I GÅNGNÄTET. ENDAST RUTOR MED MINST FYRA BOENDE VISAS.

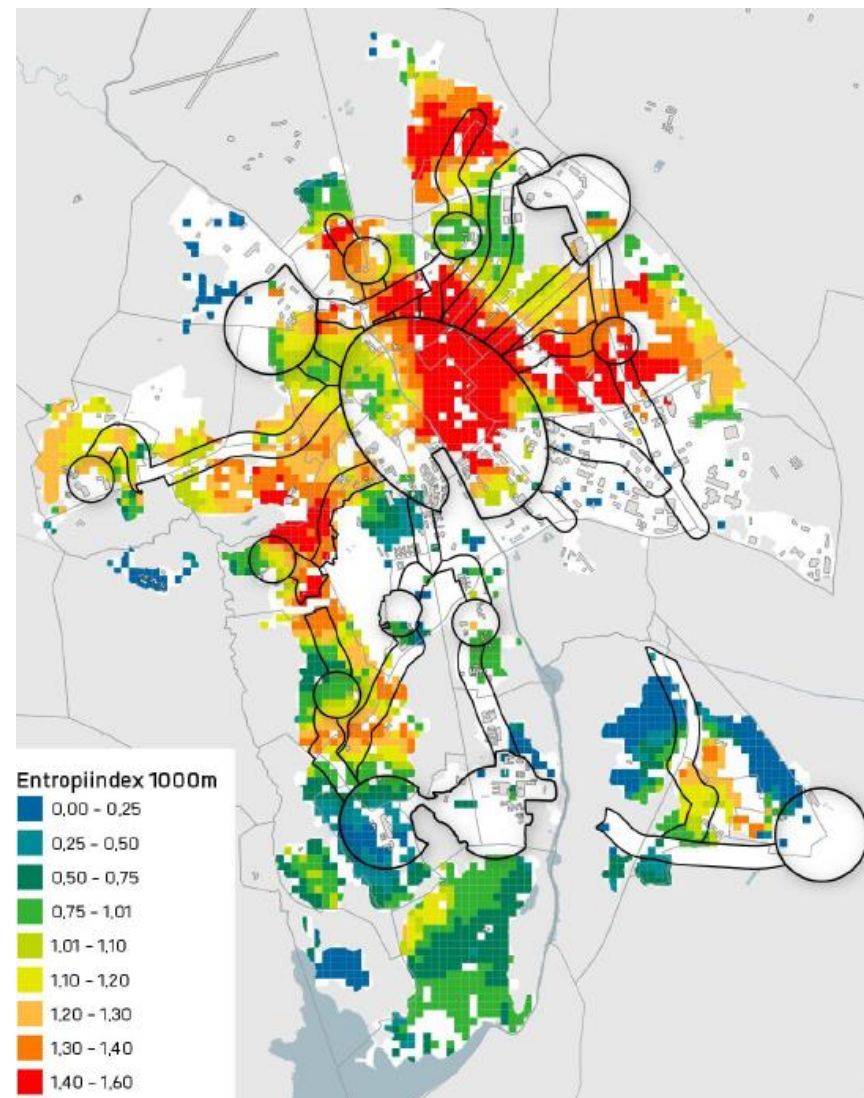
ANDEL GRÖNYTA AV LANDYTAN INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR.

Indikatorer för social hållbarhet

Socialt aktiva gaturum

Socioekonomisk integration

Portföljbalansering för hållbarhet i alla projekt och på helhet

Helhetsbedömning av alla
projektidéer och pågående
projekt i linje med
översiktsplanen

- ✓ Värdeskapande kompletteringar
- ✓ Politiska beslut om prioriteringar årligen
- ✓ Preliminär bedömning av vad som kan sättas igång kommande år

Fördjupad översiktsplan för de sydöstra stadsdelarna

En del av "Uppsalapaketet" – avtal mellan kommun,
region och stat

Omfattande förändring genom "Uppsalapaketet"

Avtal med stat och region

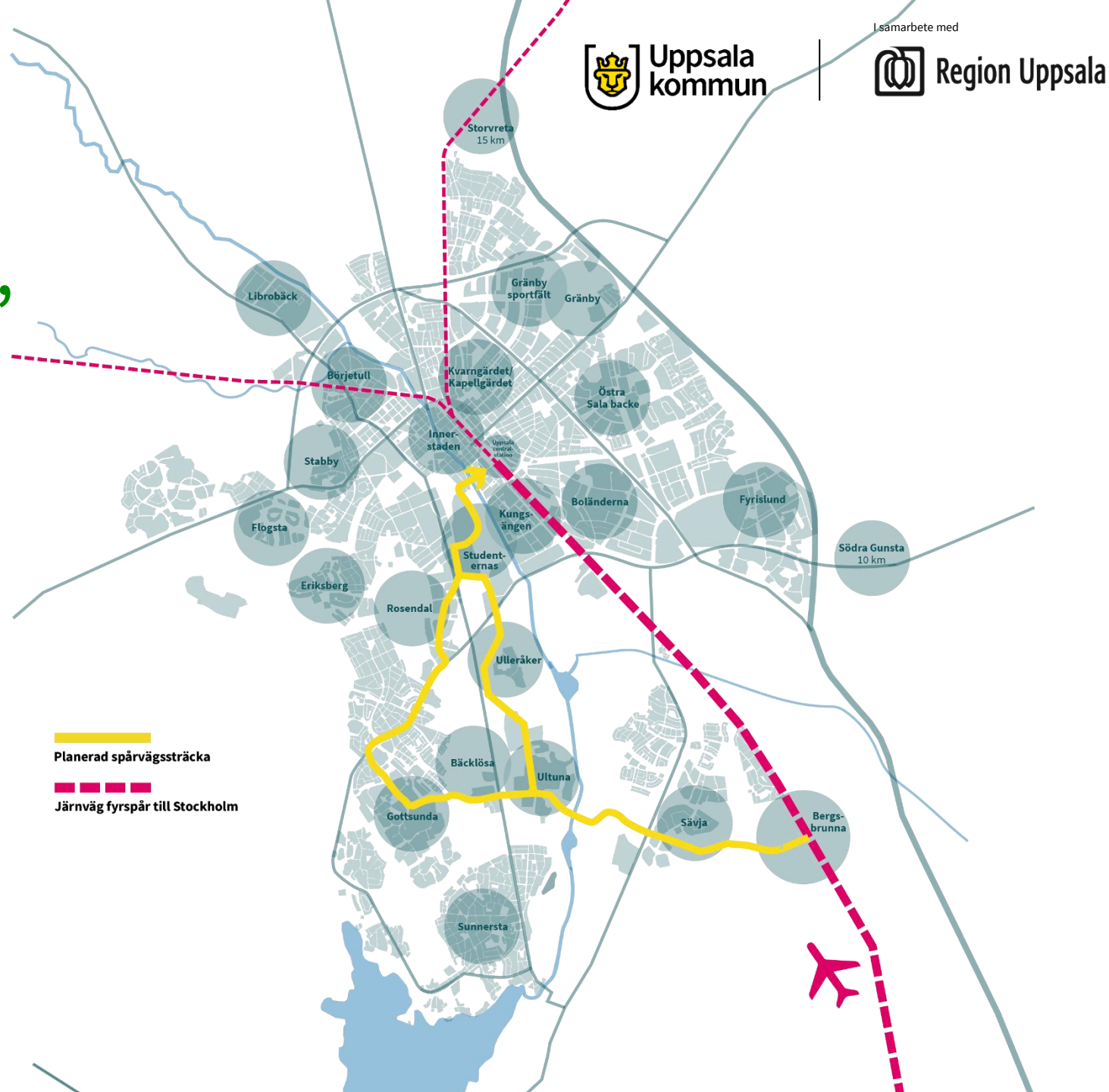
Fyra spår till Stockholm

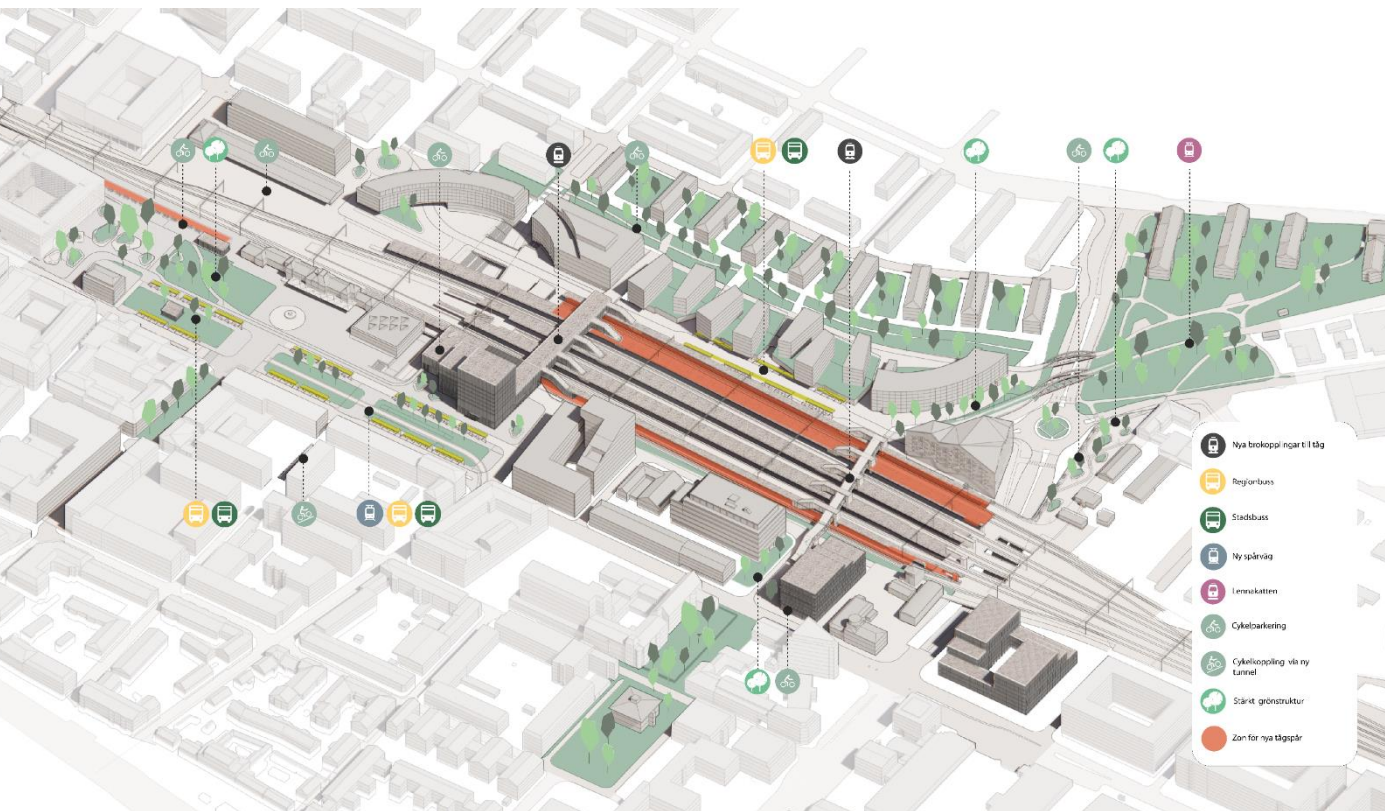
Ny järnvägsstation söderut

Uppsala Centralstation byggs om

Uppsala spårväg

33 000 bostäder

Planering för 17 km spårväg

Ny FÖP med hållbarhetsambitioner på helhet

Omfattning FÖP för de sydöstra stadsdelarna

Befintlig bebyggelse och sju nya stadsdelar

21 500 nya bostäder och många arbetsplatser

Kapacitetsstark kollektivtrafik och ett gatunät som binder samman stadsdelarna och staden

Broförbindelse över Fyrisån

Bidrar till hela Uppsala

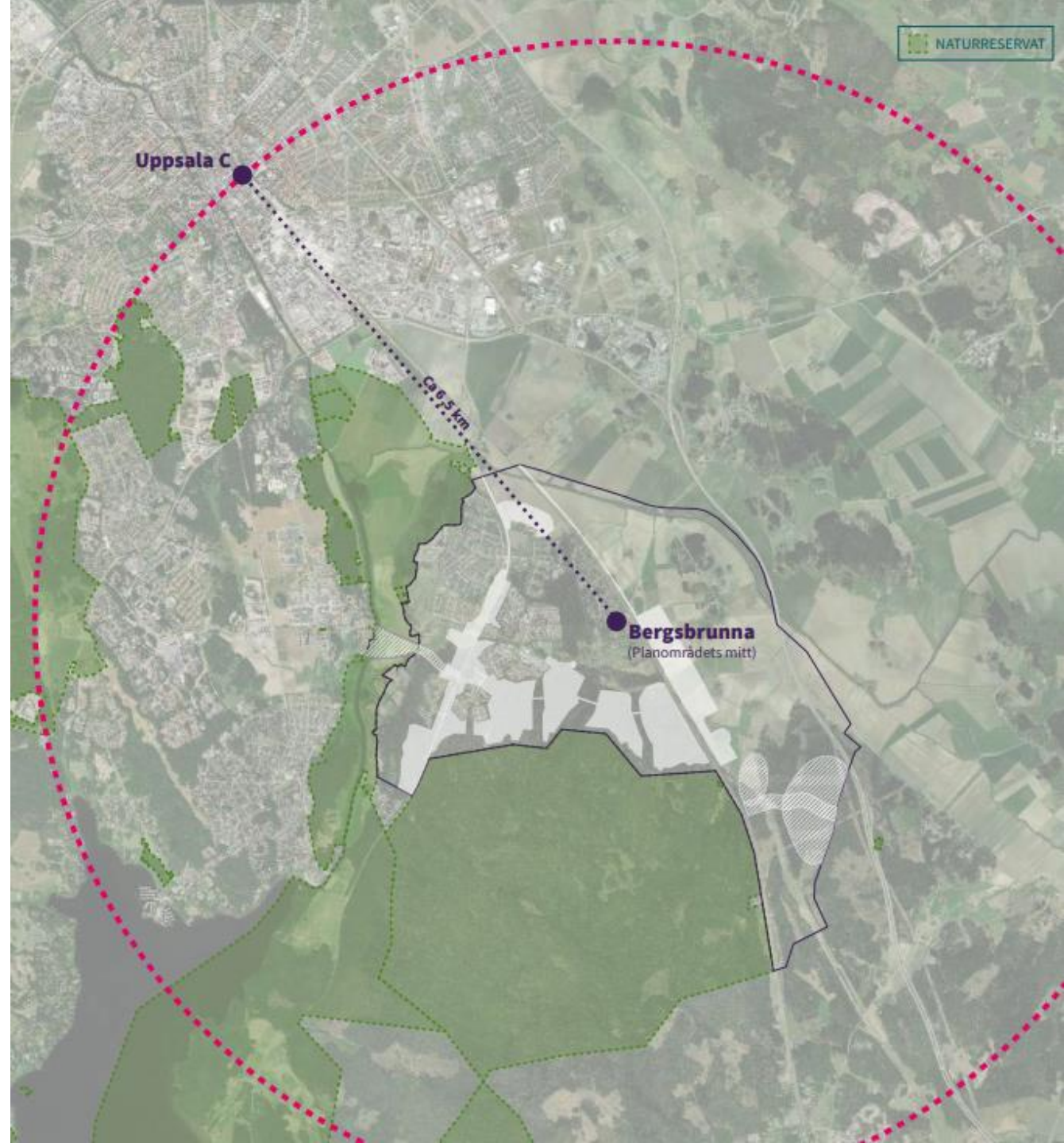
- Unikt läge vid järnvägen
- Främjar hållbara livsstilar och resande
- Stärker social sammanhållning i södra Uppsala
- Stadsnod med nya arbetsplatser och stadsliv
- Ökar närhet till naturen för fler
- Innovationer och ny teknik för hållbar mobilitet
- Nytänkande för ekologisk hållbarhet och klimatomställning

Hänsynen till riksintressanta och lokala värden prövas genom hela plan- och byggprocessen

Bland annat för...

- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Vatten
- Friluftsliv och rekreation
- Skogs- och jordbruksmark

Hur når vi framgång?

Vi behöver jobba effektivt tillsammans och på många fronter samtidigt

Några framgångsfaktorer

Aktiva medborgare och livlig
samhällsbyggnadsdebatt

Fokus på samspelet mellan stads- och
landsbygdsutveckling

Spetskompetens för innovationsdriven
hållbar samhällsutveckling – nya digitala
verktyg för t ex klimatanalys och ekologisk
hållbarhet

Samarbeten på bredd för social hållbarhet
i kommunkoncernen och med skola, polis,
fastighetsägare, intresseföreningar...

Kontinuerlig omvärldsanalys och
framtidsscenarier inom öp

Några framgångsfaktorer

Samordnad styrning, uppföljning och
portföljbalansering

Samskapande förändringsledning med
näringsliv, akademi och civilsamhälle
t ex Uppsala klimatprotokoll

Aktiv markpolitik och strategiska markinköp
enligt Uppsalamodellen

Markanvisningstävlingar och krav
på hållbarhet/kvalitet

Gemensamma hållbarhetsprogram
med byggaktörer

Kunskapsutbyte med andra kommuner och
mer effektiv samverkan med regionala och
statliga aktörer

Vi behöver bli bättre på att hjälpas åt!

